

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Helyben na. noz. nérdve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vülékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszadásra vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 Kr.

NAGYVÁRAD, jan. 29.

Az új rend.

A napokban, a belügyi tárca tárgyalásának kezdetén rámutattunk arra, hogy az új rend, a melynek életbeléptetésekor azzal korteskedtek, hogy semmibe se fog kerülni, kerek másfél millió, pontosan 1.524.754 forintjába kerül évenként az országnak. Perczel miniszter ma azt mondta, hogy ez csak »valamivel több, mint amire számítottak.« Szép valami.

De ez csak az egyik oldala az éremnek!

Az államháztartás megterhelhetésén kívül van egy másik következménye is az új egyházpolitikai törvényeknek, a mely sokkal veszedelmesebb, következményeiben sokkal messzebbre kiható, — s ez a vallástalanság rohamos terjedése.

Helyén van, hogy időközönként erre az átkos aknamunkára is rámutassunk, mint a közvélemény organumai, mert tiszteljük a törvényt, drága előttünk a polgárok békéje, de legszentebb és legdrágább Isten után a haza!

Mi az új rendből folyó demoralizációt és az állampolgárok vérizaklatását sokkal veszedelmesebbnek tartjuk, mint a teher növekedését, habár tudjuk, hogy abból a másfél millióból rövid idő alatt 4—5 millió lesz, mert az állami anyakönyvvezetés is egy olyan teljes hivatalná fogja kinőni magát, mint például most a rendőrség, ahol lesz írnök, iktató, kiadó, pénztárnok, segéd- és főanyakönyvvezető, — mert az államháztartás terheinek növekedését csak kibírja tán ez a már eddig is roskadásig

megadózott nemzet, mert multjában megtanult szenvedni, de a vallástalansággal nem lesz képes dacolni, mert vallás nélkül nem állhat fenn ország, nem élhet egy nemzet.

*

Pedig e tekintetben az egyházpolitika gyorsan termi gyümölcsseit. A nép tömegesen hagyja oda hitét és az egyházadó terhei elől a felekezeti karjai közé menekül. A magyar vidékekről — Arad, Orosháza, Makó, Hódmezővásárhely — naponként közölnek idevágó híreket a lapok újdonsági rovatai. Sőt most már nem csak a vallásilag közönyösebb magyar, de az eddig szigorú vallásosság hírében álló sokác és swáb nép között is kezd terjedni a vallástalanság.

A napokban olvastuk, hogy a mohácsi főszolgabírónál ismét negyvenhárom dályoki római kath. egyén jelentette be, hogy a kath. egyház kötelekeiből kilép és semmiféle más vallásfelekezethez nem csatlakozik, más szóval nincs szüksége többé vallásra.

Nem kételkedünk azon, hogy a felekezeti terjedésnek ez a terjedése nem lett volna oly nagymérvű, ha a kath. egyház autonómiája és kongruája, valamint a protestáns egyházak kártalanításával egyidejűleg léptették volna ezeket az egyházpolitikai törvényeket életbe, mert akkor lelett volna véve a népről a stoláris jövedelmek és párbér kellemetlen terhe, — de a főbaj tagadhatlanul mégis az új intézményekben rejlik.

Magam hallottam minapában egy polgártól, aki születési adatokat jelentett be az állami anyakönyvvezető hivatalban,

hogy arra a kérdésre: mi most már a teendője, elmenjen-e paphoz? — az állam papja, az anyakönyvvezető azt mondotta: »eleget tett kötelességének, az nem tartozik hozzám.«

Tereske, nógrádmegyei községben az ottani anyakönyvvezető-jegyző háromszor egymásután kiutasított hivatalából egy jegyespárt, amiért koszorú nélkül jelent meg a menyasszony előtte, mert mint mondotta »ő is olyan pap, mint a másik és az ő hivatala is oltár.«

Kisteleken (Csongrádmegye) egy másik nagytrósi anyakönyvvezető, a kinek nevét csak azért hallgatjuk el, nehogy ezáltal felhívjuk rá Bánffy figyelmét és elvigye Csaczára vagy Nyítrára választási elnöknek, a kisteleki nép ősi szokását, mely szerint eddig hetekenként 4 napon esküdtek, semmibe véve csupán hétfői napon, adja össze a jegyeseket. S habár a belügyminiszter már táviratilag utasította a község szokásainak respektálására, a baskodó nagy úr ma is azt teszi, amit azelőtt.

Karavukován (Bácsmegye) az ottani állami anyakönyvvezető, azokat a jegyes párokat, akik a házasságról felvett jegyzőkönyvet vallási meggyőződésükre hivatkozva nem akarják aláírni, hosszas zaklatással arra kényszeríti, hogy az egyházi esketés után jöjjenek vissza és írják alá a jegyzőkönyvet.

És Perczel miniszter azt mondta ma a Házban, hogy megszűnt már ez az »akadémikuskodás«. Ugy látszik, rosszul van informálva.

Ime csak néhány kikapott példa a tömördek közül arra, mint ölik ki önkény-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy kokain-élvező önvallomása.

Közlő: SIMPLEX.

Az a szerencsétlen, a kiről e sorokban szó lesz, a mult esztendőben tette közzé önélet rajzát a francia »Revue des Revues« ez. folyóiratban. Orvos volt az illető. Hazájában, dacára annak, hogy nagy s általános műveltséggel rendelkezett és ritka szakképzettségű ember volt, sehogysem tudott boldogulni. Kivándorolt tehát Ausztráliába. Azzal kecsgettette magát, hogy majd az idegenben szerenese és gazdagság intget feléje, nem gondolva meg azt, hogy a siker az új világban is csakúgy, sőt még inkább, mint mi nálunk, az erősnak a legvállalkozóbbnak és legkitartóbbnak áll az oldalára, s hogy ott csak az képes felszínen tartani magát, a ki testi erejének tetőfokán juthat el odáig. Már pedig mikor a mi szerencsétlen orvosunk Ausztráliába kivándorolt, egészsége már akkor egészen alá volt ásva, ereje megroppant, elméjét pedig a kokainnak szabálytalan élvezete hissé megzavarta.

A kokain használatát 1885-ben kezdte meg, midőn katonai kötelezettségének a német hadsereg kötelékében eleget tett. »Ekkoriban kezdtem a kokaint bensőleg bevenni« — beszéli a szerencsétlen — »mintegy 6 czentigrammnyi adagokban és még most is világosan emlékszem a hatása ennek a csodálatos orvosszernek. Egy

tíz órai erőltetett menet után, melynek folyamán 54 kilométer utat hagytam magam után, véres lábakkal érkeztem ugyan a táborba, de egész frisen, minden fáradtság nélkül, sem éhséget, sem szomjúságot nem érezve.« Úgy látszik, hogy orvosunk csak azért élt a kokainnal, míg szolgálati ideje tartott, hogy annak fáradalmait annál jobban elviselhesse. Mert midőn a polgári életbe visszatért, felhagyott a kokainnal. Hosszú évek során át nem nyúlt többé e méreghez. Csak 1889-ben szállotta meg és ejtette újra hatalmába a kokain démona. Ekkor történt, hogy betegünket egy a szomszédságban lakó vidéki orvoshoz hitták, a ki hirtelen megbetegedett. Az orvos eszméletlen állapotban találta kollégáját ágyában, fedetlen mellébe beleszurt ekkor a betegnek az injekciós fecskendővel. Mert a beteg valószínűleg morfium élvező volt. Az orvos egyszer fröcsesentett a kollégája bőre alá húsz percentes kokainoldattal. Rögtön, csaknem ugyanazon pillanatban felült a beteg ágyában, szeméi élénkek és ragyogók voltak és a legszívélyesebben és legmelegebben üdvözölt engemet, egészen ismeretlen voltam előtte.

A kokainnak ezen hatása olyan meglepő és csodálatos keltő volt a doktor szemében, hogy éjjel-nappal csak erre gondolt s nem tudott tőle szabadulni. Nehány héttel ezen eset után egy betegágyat fekvő nőhöz hívták. Ekkortájt maga is rosszul érezte magát, teste bizonyos reumaszerű fájdalmak következtében csaknem negmeredt volt. Ez a novemberi éj-

szaka, 1889 novemberének egyik éjszakája, döntő volt egész életemre és jövőmre. Emlékezetemben volt még a kokain csodálatosa egészen. Egy egész fecskendővel fröcsesentettem gamba a kokain és morfium keverékből, néhány pillanattal később pedig még egy fecskendővel, tisztán kokainból. S öt percczel később már elhagyhattam házamat, sőt-hat kilométernyi utat tettem meg a legnagyobb hóiharban. Ettől a naptól fogva megátalkodott kokain-élvező lett doktorunkból. Kevéssel ezután már 40—50 czentigramm kokaint és ugyanannyi morfiumot vett magához naponként és egy hónap elteltével napi átlaga elfogyasztott kokainnak felrugott 80—120 czentigrammra. Hogy micsoda rettenetes adagok ezek, azt megérthetjük abból, hogy a legnagyobb napi adag, a mit egy orvos betegének beadhat, 12 czentigramm morfiumra, és 30 czentigramm kokainra van kiszabva. S ez a szerencsétlen doktor egyetlen befecskendezésre és egy-egy alkalommal 120 czentigrammot vett. Bizonyos, hogy ilyenkor mind annyiszor eszméletlenül kellett neki összerogynia, s hogy óraszámra feküdt olyan állapotban mint egy nyavajatorós.

A felől, hogy miket érezhet egy ilyen kokain rabja, s milyen benyomásai és gondolatai lehetnek, doktorunk a következőket mondja az elő vallomásaiban:

— Az első érzés, melyet a kokain rabja magán tapasztal, a rettenetes izgatottság érzése. Bizonyos ösztön szája meg öt, nagy tetteket végbevenni, valallami rendkívüli hőstettet, vagy

kedéseikkel az állam fizetett hivatalnokai a népek a szívéből a hitet! . . .

Még valamit az új anyakönyvek értékéről. Az egyházpolitikai reformoknak egyik nagy matadora Eötvös Károly néhány nap előtt a *plébánosok okos rendszerével* szemben *ostoba rubrikázásnak* mondotta az új anyakönyveket. Ime, egy példa rá a sok közül: Egyik nyitrai megyei közhivatalhoz a minap a következő anyakönyvi kivonatot nyújtották be:

Halotti anyakönyvi kivonat. 62. szám. Kelt Üzbégben, 1896. (ezernyolczszázkilenczvenhat) évi július 22. (huszonkettő) napján. Megjelent az alulírott anyakönyvvezető előtt Simora Ignác, a kinek állása földész, lakhelye Darázs 37. sz. házában s a kit alulírott anyakönyvvezető személyesen ismer és bejelentette a következő halálesetet: Az elhunyt családi és utóneve: Simora Ignác, vallása: róm. kath., állása: mezőgazdasági napszámos, lakóhelye: Darázs, születési helye: Darázs, életkora 24 (huszonnégy) stb. natioale . . .

Itt tehát az anyakönyvvezető először hitelesen bizonyítja, hogy Simora Ignác meghalt és ugyanakkor bizonyítja azt is, hogy a halálesetet az általa személyesen ismert Simora Ignác, tehát a megholt jelentette be.

Ilyen a hitelessége az új anyakönyveknek!

Ablakom előtt egy kis akácza áll. Hasztalon gondozom, ápolom, évről-évre sárgul, sorvad. Valami titkos féreg fog rághatja. Nem tudom, hogy vagyok vele, de valahányszor látom nézem, nemzetemnek sorsát, jövőjét látom benne. Mert a nemzetek életfáján is rághódnak férgek s ezzel a vallási indifferenzizmust és atheizmust terjesztő törvények! . . .

A jövő ágyuja.

Az új ismétlődő fegyverek behozatalának csaknem szükségszerű folyamánai az ismétlődő ágyuk, vagyis az eddigi tábori tüzérség újjáalakítása.

Kitűnt ugyanis, hogy a tábori ütegek akcióját, melynek az a hivatása, hogy a lovas-

ságot nyomban követve az ellenséget meglepesse, az ismétlődő puskáknak óriási távoból adott tüzelése tönkre teszi.

Az ismétlődő ágyu problémáját Collins amerikai tengernagynak sikerült megoldania. Ő 1890-ben mutatta be ismétlődő ágyujának modelleket, melyeket a tengerészet számára konstruált. A sikerült találmány eszméjét legott felkapták Angliában és Németországban (Krupp: Essenben) míg Oroszország azzal lepi meg a világot, hogy Európa hadseregét már ezen új ágyuval cseréli fel, a mi 85 millió rubel kiadást okoz s ha az új ágyukat az ázsiai hadseregbe is bevezeti, 100—120 milliót kell kiadnia erre a célra.

Az oroszok példáját a többi nagyhatalmak is kénytelenek mielőbb követni. Így az osztrák magyar hadseregbe is rövid idő alatt be lesz hozva az ismétlődő ágyu.

Az új tábori tüzérség azért kerül sokba — írja a »Nemzet« — mert, mivel a mostani ágyukból csakis a cső anyagát lehet felhasználni, míg a talpa (laféta) és a löszerköcsi a lomtárba jut. Teljesen át kell azonkívül változtatni a lövegeket (kartács, gránát, röppentyű) a mi újból nagy kiadás. A mostani hatos fogat helyett 8-as fogatot kell beszerezni.

Ugy, hogy a tüzérségi reform 50—60 milliónál kevesebb összegből alig ha fog kiállani.

A berlini vezérkar köreiben a Szt.-Pétervárról kapott hír senkit sem lepott meg, sőt biztosra vehető, hogy a Krupp által elsajátított amerikai találmány sokszorosítására Essenben már rég készülnek.

Az orosz megrendeléseket nagy részben Amerikában a francia Arensban és Tulában hajják végre, még lázas sietséggel, a mi tekintettel a keleti kérdés akut voltára, könnyen érthető.

A sajtó szája befogva.

Általánosan feltűnt a politikai világnak, hogy a bécsi sajtó a függetlenebb lapok kivételével a Bánffy ezitálta levélügyet teljesen agyonhallgatta, a mi abból magyarázható, hogy a sajtó iroda felsőbb rendeletre megtagadta a híreknek Bécsbe juttatását, így akarván a botrányos ügyet eltussolni.

alatt férgek, vagy más hasonló kis állatok mászkálnak. Egy kis vatta darabbal érintve ezen állatkák kimásznak a testből és eltűnnek, hogy egy más testrészen üssék fel a fejüket, és vigyázva előkandikálnak. vajjon el mult felük a veszély. Mindenütt ott látja a beteg ezeket az állatokat; látja, mint másznak fel az író tollára, a ruhájára, de máskor sohasem látja azokat, friss fehérneműjén sem, hanem csak a szennyesen.

A kokain rabjának ez a képzelődése igazán iszonyatot keltő, ha csak egyszer is tanuja volt az ember annak a látványnak, melyet egy ilyen állatkára vadászó kokainista nyújt, sohasem felejtí ezt a színjátékot egész életében.

Csaknem egyidejűleg ezzel még számos másfajta képzelődés is megszállja a beteget. Az éjszaka fényesnek tűnik fel előtte, akár csak a oappak. Egész virradatig kihúzza az éjszakát alvás nélkül a kokain feckendő mellett, míg nem aztán egy a halálhoz hasonló mély álomba merül.

— Az én esetemben annyira ment már a dolog, hogy kénytelen voltam egy beteg ápolót szerződtetni magam mellé; aki minden reggel hozzám jött meglehetősen számú freckendéseket végzett öt percentes kokainoldattal és így engemet az életbe visszazólitott, életre keltett; mire aztán kocsira ülhettem és végezhettem napi dolgaimat. Gyalog sohasem jártam többé, mert attól féltem, hogy aki mellettem elhalad nekem ront és agyonfojtogat. Ezrével merültek fel agyamban másnemű képzelődések

Mint azonban értesülünk, a dolog mibenléte felől már a bécsi körök is teljesen tájékozva vannak! Igen kinos feltűnést keltett ez az affér mindenütt és sokan csodálkoznak felette, hogy Bánffy még ezek után is miniszterelnök maradhat. Még a bécsi liberális szövetséges társak is elfordultak már a magyar miniszterelnöktől.

A liberális »Wiener Allgemeine Zeitung« tegnap igen heves cikket közölt Bánffy miniszterelnök ellen. Felszólitja a magyar szabadelvű pártot, legyen annyira bátor s rázzon le magáról egy olyan miniszterelnököt, a ki csak kompromittálja a szabadelvűséget és veszélyezteti a szabadságot. Mert annak a fatális levélnek a képviselőházban történt fölolvása több a büntetnél: kimondhatatlan ostobaság, a mi pedig a politikai küzdelemben sokkal végzetesebb, mint a legnagyobb erőszak.

Szentesített törvények.

A hivatalos lap tegnapi száma közli az év két első szentesített törvényt. Az egyik az 1897. évi I. törvényzikk a mérsékelt áru marhasórol; — a másik az 1897. évi II. tvczikk a Magyarország és Ausztria közt Szepes vármegye és Gácsország szélén, az ugynevezett Halastó körüli területen, az országos határvonalnak választott bíróság által leendő megállapítása tárgyában. Az I. tvczikk január elsején lépett életbe.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 29.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Esterházy Kálmán gr. Josipovich Géza, Rakovszky István.

A kormány részéről jelen van: Perczel.

A jegyzőkönyv hitelesítése után folytatják a

belügyi tärca

költségvetésének tárgyalását.

Molnár János a gyülekezési jog megsértéséhez ő is tudna néhány adatot felhozni, pl. a kőszegi esetet. De nem ezekkel akar foglalkozni, hanem azzal a váddal, hogy ők a panszlavizmussal kaczkodnak. A panszlavizmus

valami páratlan művet alkotni, hogy ezzel a nyilvánosság figyelmét magára vonja. Sajnos azonban, hogy ez az érzés éppoly könnyen elpárolog, mint a milyen gyorsan jött, s nemsokára nem marad belőle hátra, mint a mérhetetlen sóvárgás a kokain után, mely alig felezhető már, csaknem minden testrésze sirni látszik az embernek és egy újabb spriczelésért jajgat.

A második érzés — s ez legalább kezdetben nem is hallucináció még — az, hogy az ember halló érzéke végtelen élessé lesz. Azt hiszi, hogy olyan zörrenést is hall, melyet mások észre sem vesz, így pl. a papiroson tova-futó légy zaját is hallani véli. A külvilág hangjai egy kis idő múlva egészen sajátos jellegű vesznek fel; a kokain rabjának úgy tűnik fel a dolog, mintha azok megjegyzésekkel foglalnának magukban az ő személyére nézve, még pedig utálatos, szitkozódó megjegyzéseket. Ettől kezdve a magányt keresi a kokain barátja s ettől kezdve már csak egy hű társat és barátot ismer maga körül, s ez a feckendő.

— Úgy érzetem, hogy mindenki, a ki mellettem elhalad, csak én rólam beszél. Szám-talanszor megtörtént, hogy egyes velem szembejövő idegeneket feltartóztattam útjukban, hogy őket a rendőrség útján letartóztassam, mert meg voltam győződve, hogy esüfolódva beszélgettek felőlem.

Egy bizonyos, aránylag rövid idő elteltével egy újabb jelenség lép fel annál, a ki rabja lett a kokain szenvedélyének. A hajszá kokain-féregre. A beteg azt képzei, hogy a bőre

is, melyek bénító félelemmel töltötték el valomat. Azt hittem, hogy minden oldalról üldöznek, teljesen terrorizálva voltam. Úgy láttam, hogy a tárgyak megelevenülnek és keresztül szurnak a tekintetükkel. Főleg késeket és revolvereket láttam mindenütt, melyek reám leselkedtek és fenyegették életemet. És mikor a képzelődések elmúltak, megint csak kinevettem azokat és újra kitétem magamat ennek a leigázó félelemnek egy-egy friss keletű befecskendezés által.

A legsodálatosabb tünetek egyike az, hogy a kokaint élvezőnek úgy tűnik fel, mintha két lelket melengetne a keblében. Az egyik, mely kokainnal van megmérgezve, a méregnek legrémítőbb martýriumát szenvedí át, míg a másik, — a rendes lélek — gunyutúz a halálos félelemből, és így szól hozzá: Micsoda ostobaság ez? Hisz nem egyéb az egész, mint a befecskendezés előidézte hallucináció, képzelődés.

»Anélkül, hogy magamat ezen rémitő jelenségektől megijesztetni engedném, napról-napra több kokaint feckendeztem magamba. Nemsokára egészen másforma képzelődések kezdtek jelentkezni, melyek egészen odáig jutottak, hogy tökéletesen megérttem már a bolondok házára. Csunya, érzékies, lasciv képzelődések voltak ezek, vérlázító dolgok. Úgy láttam, mintha az emberek meztelenül járnának kelnének az utcákon. Ez olyan hatással volt reám, hogy egy ideg gyógyító intézetbe menekültem, egy velem barátságos lábón álló orvos gyógykezelése alá. Így végződött kokain-mániám

egy elítélendő, szigorúan büntetendő törekvés a nagy panszlav birodalomra.

No hát ő nem hiszi, hogy a két millió tót közül száz ilyen törekvésű ember is akadna. Nem is tudja az a tót nép, hogy mi az a panszlavizmus. Nem akar az egyebet, csakhogy megélhetése biztosítsák, vallása megmaradjon.

Ebben a törekvésükben pedig ők mindig fogják támogatni a tót népet. (Élénk helyeslés a néppárton.)

Azt hiszi, senki se kételkedik abban, szívesen lélekkel magyar s a magyarságért küzd. Közte és a kormánypárt magyarosító törekvésében igenis van különbség. Mint a mesében, ők nem a közelebbi posványos utat választják, hanem a hosszabb és jobb utat, melyen hamarabb elérik céljukat. Ne tegyenek a tót iskolába egy tősgyökeres magyar tanítót, aki semmit se tud a tót nép nyelvén. Ne alkalmazzanak olyan tisztviselőket, ki nem tud a nyelvükön beszélni.

Ez nem méltányosság, ezt a nemzetiségi törvény se kívánja. Ruffy a néppárt eszméit „mérgező gombáknak” nevezte. — Bátran élhetnek e gombákkal, melyeket az államügyészek se kifogásoltak. A választásokra csak azt jegyzi meg, hogy igenis azok csinálják a panszlavizmust. Akárhányszor felkiáltott az a nép, hogy inkább az orosz kancsukát is eltűrjük, (Zaj jobbról) mint az ilyen választást. Végül kijelenti, hogy pártja a nemzetiségi vádakra többé nem reflektál. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a néppárton.)

Lehotzky Vilmos: Felhossa, hogy a szucsányi kerületben, vele szemben a néppárt mellett ott állott Mudron, Dula, Pietor, Hurban. Ezek izgattak a néppárt mellett, ezeknek a rokonságát választották bizalmi férfiakul Zaj jobbról, ha ez nem paktálás a panszlavizmussal, akkor semmi. (Helyeslés jobbról. No, ezekre feleljen.)

Polonyi Géza: Czitálja Zichy Nándornak szavait, mely szerint „nincs a kerek világon olyan ország, mely a nemzetiségeket annyira lábbal tiporja.” (Ellenmondás a néppárton.) Kétségtelen, hogy a néppárttól az országban az a közvélemény, hogy a nemzetiségi velletásokat felhasználják. Helyesen teszi a néppárt, ha ezt minduntalan megczáfolja.

Attér azután a Szalavszky elleni vádakra. Ha Kubina tegnap elmondja a Szalavszky főispán egész esetét, bizonyára tisztában lett volna itt a Ház előtt a Szalavszky becsülete. Szalavszky, mikor a kuria „elévülés” czimén megszüntette az eljárást, bűnvádi feljelentést tett a két feljelentő ellen hamis vád miatt.

A tárgyalás előtt a két feljelentő elment Szalavszkyhoz s ugyaszólván térden állva kért tőle bocsánatot, okmányszerű iratban kijelentette, hogy az első vádtól az utolsóig hamisak voltak vádjaik. Szalavszky nagylelkűen megbocsájtott. Ezt kötelessége volt elmondani. (Helyeslés a jobb és szélsőbalon.)

Kubina József: Neki joga és kötelessége volt tegnap felszólalni a Szalavszky-ügyben (Ellenmondás jobbról), de a belügyminiszter őt oly támadással illette, melylyel szemben igazolnia kell magát. Ő Szalavszkyt nem támadta (Zaj jobbról: Dicsérte!), ő azt mondta, hogy az újságok vádolták Szalavszkyt. Tegnap a Pressburger Tagblattól táviratot kapott, melyben azt mondják, hogy még az ő tudomásukkal Szalavszky nem tett feljelentést. Tehát ő se tudhatta ezt. Leczkét a parlamenti illemből nem fogad el a belügyminisztertől s az ő interpellációjának és a belügyminiszter válaszában minőségét — a Ház itéletére bizza. (Zaj jobbról.)

Perczel Dezső belügyminiszter: Kubina mai igazolását még szánalmasabbnak tartja, mint a tegnapi botlását. Konstatálja, hogy Szalavszky a följelentést megtette s felolvasta a két feljelentő nyilatkozatát, melyet Szalavszkynek bűnbánólag kiállítottak.

Azt hiszi, hogy ebben az ügyben nyugodtan kérheti ki a Háznak és minden tiszt ember itéletét. (Helyeslés a jobboldalon.)

Major Ferencz röviden csak kijelenti, hogy Zichy Nándornak Polonyi által felhozott kijelentését, melyet állítólag az úrményi gyűlésen mondott, ő, aki ott volt, nem hallotta, sőt a gyorsírók se hallották, akik jelen voltak.

Ezzel az általános vita bezárattott.

Perczel Dezső belügyminiszter reflektál a közigazgatásról mondottakra. Visszapillantást vet a vármegyei közigazgatásra a rendi alkotmány idejében, midőn a nemzet védbástyája volt s minden igényt kielégített. A parlamentaris rendszer behozatalakor azonban már más igények léptek fel. A 48-iki törvények is hangsúlyozzák, hogy a megyei felelősséget összehangzásba kell hozni a miniszteri felelősséggel.

Részletesen ismerteti a közigazgatási szervezetet s arra a konkluzióra jut, hogy a gyakorlati élet is követeli a közigazgatás reformját. Ime Eötvös is, ki megyei alügyész volt, mikor az ügyészséget államosították, sietett kir. ügyész lenni. Bizonyára nem azért tette ezt, mert rosszabbnak tartotta az államosítást.

Kijelenti azután, hogy a közigazgatási reformjavaslatot *mindjárt az 1898-iki budget letárgyalása után előveszik.* (Helyeslés a

jobboldalon.) s gondja lesz rá, hogy a javaslatot előbb széles körben ismertessék. Kijelenti, hogy az államosítás mellett az önkormányzatnak is széles teret fog hagyni.

Bejelenti azután, hogy az *utlevelekre* nézve készen van egy törvényjavaslat, ugy szintén a *betegápolásra* nézve (Helyeslés.) A *cseléd-törvény* is tárgyalás alatt áll s még egyéb javaslatok is tárgyalások alatt vannak, így az *olcsó munkás lakások* kérdése.

A *gyógyszerészeti törvényjavaslat* az orsz. közegészségügyi tanácsnál van. Az *orvos-kamarákra* vonatkozó törvényjavaslatra nézve ez idő szerint nem nyilatkozhatik.

Attér azután az *anyakönyvezetésre* s kijelenti, hogy ez az intézmény teljesen bevált. (!) A kormány sokkal *nagyobb nehézségeket* várt, mint a milyenek bekövetkeztek. Most már kezd a nép vérébe átmenni. Két kis körülmény említendő. A félrevezetett nép oly öltözékben jelent meg az anyakönyvvezetőnél, mely az anyakönyvi intézményt határozott sértő szándékkal történt. Ennek reakciója volt, hogy némely anyakönyvvezető menyasszonyi koszorut és nászkíséretet követelt. Most már azonban — a belügyminiszterium határozott intézkedése — mindkét irányban megszünt ez az akadémikuskodás, éppugy, mint a jegyzőkönyv aláírásának megtagadása.

Igaz, hogy az anyakönyvvezetés *valamivel (csak?) többé kerül*, mint tervezték, de ezt sok helyen a községi közigazgatásnak jelentékeny haladása indokolja.

Attérve a *választásokra*, a mesék országába utalja azt a vádat, hogy Bánffy a választások vezetését magához ragadta. A mely intézkedéseket a törvény a belügyminiszterre és igazságügyminiszterre ró, azt megis teszik. A másik mesébe illő vád a szurony, a zsandár és a karhatalom tulságos használása. Ellenkezőleg, kimutatja, hogy némely helyen kevesebb katonát adhatott, mint a mennyit a megyék kértek sürgönyökben és levelekben.

Az 1892-iki választáskor kirendeltetett 330 gyalog század, most pedig 413 gyalog század! De 1892-ben — januárban — egy században 90 katona volt, most pedig — októberben — egy században csak 63 katona volt. Reflektál a nagyszombati választásra, ahol egy választó úgy dobott fejbe egy lovas katonát, hogy az holtan fordult le lováról. A szakaszvezető végig vágott rajta a kardjával s megsebesítette. Szól a szatmári választásról is, ahol a nép provokálta a katonaságot.

Foglalkozik ezután a nemzetipárt vereségeivel s azt állítja, hogy ez a párt öaként adta fel már a választások előtt kerületeinek

első szakasz 1891 januárjában, annak a mániának, mely másfél esztendő alatt 40,000 frankkal apasztotta meg vagyonomat.

Egy esztendővel utóbb ismét beleesett a szegény doktor ebbe a rettenő nyavalyába. Ezuttal már kokainista és morfinista is volt egyszerre. Ugy a mint kinézett, sápadtan, kezekkel, melyek folytonosan reszkettek, testbőrrel, mely hideg volt és izzadságtól endves, beesett és ragyogó fényű szemekkel, kitágult pupillákkal gyorsan szedett, rövid lélegzettel határozatlan és izgatott természetű, valóban egy olyan embernek a képét nyújtotta, a kit nehéz sorscsapások sújtottak. Melbourne városának összes gyógyszerészei csakhamar ismeretségbe jutottak a doktorokkal. Lépten-nyomon, a merre csak megfordult, kokaint, morfiomot és fecskendőket vásárolgatott magának, ha pénze elfogyott, ugy hitelbe. Ha a fecskendő hegye eltörök, mintsem egy új fecskendő bevásárlásával időt veszítsen, inkább előveszi tollkését, és azzal metszi fel a bőrt, melibe aztán a fecskendőt beleilleszti. Teste az egész arczáig tele volt sebekkel és fecskendő hegyének szurásaitól. Ő a ki a fecskendés előtt egy erős és életkedv nélküli alak és sajnálatos romhalmaz volt a befecskendés után csakugy duzzadt az önbizalomtól és reménykedéstől. Pár másodperc műve volt csak ez a nagy átalakulás s aztán ismét felülkerekedett a beteges állapot. A szegény önéletrajz írónak meg kellett ismerkednie a nyomornak és szegénynek mindennemű válfajával, kórházzal és börtönnel egyaránt.

Kiváló fontossággal bír orvosi szempontból

kokainnal élő doktor iratának az a része, ahol a kokain élvezetének megszakitásáról ír. Mind azok a dolgok amiket a élvezetének, kokain megszakitásából eredőknek mondanak, mint pl. idegbántalmianak, fájdalomérzések stb. nem egyebet hazugságnál. Két nap mulva a kokain vagy már meglehetősen kicsiny. Abban van az igazi veszély, hogy a beteg képzelődik, mintha kívánná a kokaint. Ha az őrzőgesszerű kokaint kór fellép, bűvölet alatt tartja, fascinája az egész testet. Ugy látszik, mintha a betegnek a melle ki akarna szakadni, a szemek kidülednek üregeikből, s ha aztán nem adnak neki kokaint, képes lesz magát és ápolót is meggyilkolni érte. A kokain rabja egészen felhagy a rendes táplálkozással, jobbjára csak édességekkel él. És ereje mégis növekedik, nagy erőfeszítéseket is ki tud állani. Kellemetlen jelenség nála az álmatlanság és a nagymérvű hideg izzadmány... A lesóványodás állandóan tart. A mi a szellemi működést illeti, ez látszólag fokozottabb. A kokainista a fecskendés hatása alatt a testi és szellemi munkát egyaránt kedveli. De hogyan végezhetne valamely komolyabb munkát, mikor minden őt vagy tíz perczen kokaint kell magához vennie. Legtöbbit szenved a betegnek morális érzéke. Napról-napra mélyebbre sülyed, elhanyagolja magát, az alantabb állók társaságát keresi, és a véletlen bábjátéka lesz. Meg gonosz tevő is válik belőle, ha csak valamely gonosz tett útján képes a kokainhoz hozzájutni. A kokain rabja — beszél az önéletrajz csak egy feltétel alatt gyógyítható, ama feltétel alatt, ha környezetét és életmódját gyöke-

resen megváltoztatja. Módosítani kell társaságát, szokásait, lakását, foglalkozását és nap programját. Kell, hogy testi-lelki környezete teljesen megváltozzék. E tény már nem újság, de azért jó emlékeztetni rá. Angolországban hasonlíthatatlanul jobban el van terjedve a használata a kokainnak, arthernek, cholár-nak, antipirinek és opiumnak, mint e kontinensen. Ottan fölös számmal vannak gyógyintézetek az e nemű betegségek ellen. Az angol igen jól tudja, hogy rendes környezete mellett nem számíthat gyógyulásra, azért önszántából szokta az ilyen külön ideggyógyintézeteket felkeresni, melyeket Angliában senkinek sem jut eszébe örültek házának tekinteni, mint minálunk teszik; felkeresi azokat, hogy ott új életet folytasson, és ilyenformán meggyógyuljon.

Ezen önvallomásokat Ausztráliában annak egyik kórházában, írta egy kokain beteg. Mikor e sorokat papírra vetette, akkor a gyógyulás útján volt, pár hete nem nyult a kokainhoz. Vajjon meggyógyult-e véglegesen? Hiszen többször visszaesett már e szörnyű betegségbe. De feltéve, hogy ismét rabja lesz ezen életsorvasztó izgató szernek, mégsem mondató, hogy teljesen kárba veszett volna az ő gyászos élete, mert képes volt pontos leírását adni azoknak a félelmes testi állapotoknak és jelenségeknek, melyeket a kokain rendszeres használata az emberen előidéz. Becses adat az ő munkája ezen bűnös szenvedély tanulmányozásához és komoly intelem azok számára, akik már ráléptek arra az ösvényre, mely a legnagyobb szerencsétlenségbe és nyomorba vezet.

50 százalékat. A határozatlanság és a téves irány — okozta veszteségüket. Ilyen a közg. politikája, az egyházpolitikája. A nemzetipárt ezeknek a kérdéseknek nagyobb kárt csinált, mint bármely más párt és azon az uton van, hogy a 67-es alapnak is nagyobb ártalmára legyen, mint hasznára. Hát a passzivitás? Az ország dolgai nem elég fontosak nekik, de épen lokális dolgok azok elég fontosak arra, hogy passzivitásukból kilépjenek. (Helyeslés jobbról.)

Szól a néppártról, mely ó-konzervatív és ultramontán gondolkozásból áll. Itt megemlíti, hogy Molnár és Bolgár egy kis emlékeztetési lapsusban szenvednek, azt mondván, hogy 1895. őszén a néppárt még megse volt, mert 1894-ben itt a Házban már képviselve is volt Zelenyák által.

Azt hiszi, hogy a néppárt vége egészen más lesz, mint megteremtői hiszik. Egy ember fog itt ülni közülük: Asbóth, aki azoknak a pártoknak gyűjteményét, melyekhez tartozott, még egyfel fogja szaporíthatni. (Derűtség.)

Végül a szocializmusról szól, melyet nem kicsinyel s nem fél tőle s időszereinek nem tartja, hogy különleges intézkedéseket tegyen érdekében. (Helyeslés jobbról.)

A többség a költségvetést elfogadja, a hat. javaslatokat mellözi.

(Öt perc szünet.)

Szünet után *Eötvös* beszélt hosszasan és kimerülten a levéltárakról.

Az ülés ezzel véget ért.

Kereskedelmi mérlegünk.

Az imént elmult esztendő külkereskedelmi forgalmának adatait most tette közzé a statisztikai hivatal. Előre konstatálnunk kell, hogy egy államnál, minő mi vagyunk, amely termeléséből él és csak kivételével képes azt az aranyat beszerezni, melylyel adósságainak csak kamatait fizeti, nagyon nagy fontossága van a kereskedelmi mérlegnek, vagyis annak, vajjon mennyivel több vagy kevesebb árut viszünk ki, mint hozunk be. Ezután azt is konstatálnunk kell, hogy a legújabb 1896-os külkereskedelmi mérleg örvendetes a tavalyival szemben, mert 1895-ben az osztrák-magyar monarchia csak 193 millió forinttal többet vitt ki, mint amennyit behozott s 1896-ban 569 millió a kivitel többlete.

De mikor ennek a kedvező fejlődésnek eleget örültünk és jobban megnézzük ezt a fejlődést, akkor szomorúan látjuk azt, hogy míg 1891-ben 174 millió volt a kiviteli többlet, 1892-ben már csak 1009 millió, 1893-ban ismét 1354 millió, 1894-ben már csak 97 millió s ebből egyszerre hanyatlott kiviteli többletünk 193 millióra 1895-ben s most nagy az örömünk, hogy ismét megjavult valamicskét. Ha pedig még mélyebben nézünk a dolgok fenekére, akkor azt látjuk, hogy a kereskedelmi mérlegünk ez aktívumának apadása Magyarország kárjával történt, mert főleg az volt az oka, hogy a gabonaárak hallatlanul alacsony nivóra süllyedtek, lisztünk és buzánk tömegesen vesztette el régi piacait, ellenben fogyasztási területünket ellepte a balkán termés, állatbetegségek megütözték állatállományunkat s zárlatokat akasztottak nyakunkra mindenfelől, állataink, nyerstermékeink ellen mindenütt felvették a harcot, míg mi türelmesen néztük a Balkán hozzánk áramló konkurenciáját. S míg ez a hanyatlás Magyarország kárjával történt, addig az 1896. év örvendetes emelkedése nem Magyarország hasznával, hanem Ausztria kizárólagos hasznával történt.

Azt hinné talán valaki, hogy ebben a növekedett értékű kivitelben része van a buza ezidei magasabb árának s jobb keletének s így Magyarország is több vagyonhoz jutott az

idén kiviteli kereskedelme révén. Igaz, igaz, hogy a gabona kivitel 15.5 millió forint értékkel növekedett, a mi nem csekély összeg; de ezzel szemben vágó- és igás-marha kivitel 16 millióval és az állati termékek kivitele 2.2 millióval apadt. Így tehát a gazda a kereskedelmi mérleg e két tételénél majdnem 3 millióval károsodott. A mi pedig a tényleges javulást illeti, annak hasznát nem a magyar gazda, hanem az osztrák iparos látja, amennyiben a gyártmányok kivitele 153.2 millióval volt több, mint behozatala, a mi 30.3 milliónyi javulást jelent a tavalyi mérleghez képest.

Nagyon is ríktó színekben mutatják be ezek az adatok, azt a kereskedelmi politikát, mely az osztrák iparnak utját egyengeti a külföldre a magyar mezőgazdaság rovására s mely fokozza ugyan a monarchia kereskedelmi mérlegének aktívumát, de csak a gyáripar protekciója útján s megfélekedzik a mezőgazdaság hathatós megvédelmezéséről a külföldi konkurenciával szemben s arról, hogy a mezőgazdasági termékek és állatok külföldi értékesítésének is meg kell vetni a kijátszhatatlan gazdaságpolitikai alapját.

De a kereskedelmi mérleg 56.9 milliónyi aktívumát egy más szempontból is meg kell néznünk. Valutarendezésünknek teoretikus részét körülbelül hátunk megett tudjuk. Már most a közpénzfizetések, vagyis az aranyforgalom közeli megkezdését kezdik innen-onnan hangoztatni. A kereskedelmi többlet kivitelünkért a statisztika szerint 56.9 millió forint aranyat kapunk. Kamat fejében azonban évenként 180 millió forintot veszünk ki s így tiszta arany kivitelünk még mindig 120 millió forint. A valuta aranyunk 375 millió forint. Számíttassuk ki elemi iskolás fiunkkal, hogy hány évig fog a fog a valutarendezésre beszerzett arany a készpénz fizetés megkezdése után eltartani? Azután meg gondolkozzunk azon, hogy mi lesz az aranyvalutából, ha majd az arany a hogy jött, ki is megy az országból.

Bálint Imre.

A biharmegyei termény- és hitelbank közgyűlése.

Nagy érdeklődéssel néznek a biharmegyei termény- és hitelbank részvényesei a holnapi közgyűlés elé. Ezuttal nem a mérleg vagy a dividendák érdekli őket. A jóhírű, szelid bank Nagyváradnak második nagy pénzügyi intézete, mely nagyobb rázkódás nélkül élte át a László-malom válságát is, most is tekintélyes nyereséggel zárta le mérlegét és szép osztalékot ad részvényeseinek. Most inkább az *igazgatósági választás* érdekli őket.

Tudvalevőleg két hely üresedett meg az igazgatóságban: a közigazgatási bírónak kinevezett Tóth Dezső és a nem rég elhunyt Grunwald Henrik helye. Az igazgatóság *Markovics* Antal nagybirtokost és *Léderer* Dávidot kinevezte a két helyre. A részvényesek nagy része azonban nincs megelégedve e kinevezéssel, melyben a nepotizmus szimptomáját látja.

Ezekkel szemben felléptették azért a kereskedelmi- és iparkamara derék elnökét *Janky* Józsefet és *Markbreit* Sándort, aki 10 év óta felügyelő a banknál. *Janky* azonban az igazgatósághoz intézett levelében kijelentette, hogy nem reflektál többé az igazgatói állásra, melyet a bank első 25 esztendejében a részvényesek közmegegyezésére töltött be s a múlt évi választásnál mégis kisebbségben maradt.

Helyette a részvényesek jelentékeny része

Pekanovics Imrét, a Sebes-Körözs társulat főmérnökét léptette fel. *Pekanovics*ban a bank kétségkívül sokat nyerne. Független gondolkozásu, vasszorgalmu, ritka szakértelemmel bíró, puritán jellemű, kötelességtudó ember, aki disz lenne az igazgatóságnak és mérhetlen hasznára a pénzügyintézetnek. Ehhez a kinevezéshez csak gratulálni lehet s az intézet és a részvényesek érdekében állónak tartjuk megválasztását.

A *felügyelő*-bizottságban csak akkor lenne változás, ha *Markbreit* Sándor, kinek nagy pártja van, bejutna az igazgatóság tagjai közé. Ez esetben *Keller* József, ez. őrnagyot, a bank egyik nagy részvényesét és régidő óta választmányi tagját óhajtják *felügyelő*-választani a részvényesek. *Keller* valóban rászolgált a részvényesek bizalmára és kétségkívül új állásában is eddigi buzgalmával és ismert képességeivel szolgálná a bank érdekeit.

A holnapi közgyűlés izgalmasnak és érdekesnek ígérkezik.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Január 30. A Berettyó vízszabályozó társulat közgyűlése délelőtt fél 10 órakor.
 > 31. A biharmegyei kereskedelmi bank közgyűlése délelőtt 9 órakor.
 > 31. A Szigligeti Társaság matinéja.
 Február 10. A Szabadság sajtópere.
 > 17. Bittner Ferenc sajtópere Szügyi József ellen.

* **Az új lugosi püspök.** Dr. Radu Demeter már elhagyta Bukarestet és Balázsfalvára érkezett, ahol hosszabb ideig lesz vendége dr. Mihályi gör. kei érseknek, aki őt a lugosi püspöki székbe beigtatni fogja. Az installáció valószínűleg Husvétkor megy végbe nagy ünnepélyességek között Lugoson.

* **Rossz helyre tévedt arany érdemkereszt.** Két nap előtt hozta a hivatalos lap, hogy *Lőw* Lázár ungvári főrabbi »közhasznú munkódése elismeréséül« arany érdemkeresztet kapott. A *Pesti Hirlap* tegnapi számában azt füzi hozzá, hogy bizony ez a kitüntetés rossz helyre tévedt, mert *Lőw* főrabbi még magyarul sem tud és ő volt az, aki S.-A.-Ujhelyen megtámadta az iskolaszéket azért, mert magyarul nyelvi bibliát hozott be az iskolába. Éppen azért sokan e kitüntetés tévedésnek, vagy rossz információ következményének gondolják.

* **G. kath. templom Debreczenben.** Debreczen város közgyűlése a tanács javaslatára hajlandónak nyilatkozott a gör. kath. híveknek iskola és templomhelyet adni, patronatusi jogok és kötelezettségek nélkül, ha anyaegyházzá alakulnak és kötelezik magukat, hogy az isteni tiszteleteknél kizárólag magyar nyelvet használnak. A gör. kath. templom számára a Nagymester utca végén fekvő széles közteret szeltemték ki a városházán.

* **Körorvos — a körön kívül.** Pecze-Szőlősről tudatják velünk, azon alig hihető hírt, hogy az eddig ott lakó peczeszent-mártoni körorvos Nagyváradra tette át lakását; a jó szőlősiek tudakolják, mi itt a teendő? Olvassák az 1886. XXII-ik t.-cz. 63. §., mely elsorolja, kik a községi előjárók; köztük a körorvos is; ezt vessék össze a 96. §., mely így szól: »A megválasztott előjárónak hivataloskodása egész ideje alatt a községben, illetőleg a körben kell laknia.« Hát ha nem lakik ott, megszűnt hivataloskodni.

* **Áthelyezés.** Kelen Jenő városi fogalmazó-gyakornok, a rendőrségtől a katonai ügyosztályhoz, helyébe pedig a katonai ügyosztálytól *Hajduska* Árpád t. fogalmazó lett áthelyezve.

* **Kilépett a szakbizottságokból.** Id. Gyálóka y Lajos kir. törvényszéki elnök, Nagyvárad város törvényhatóságának tagja, tegnap levelet intézett Nagyvárad város polgármesteréhez, a melyben kijelenti, hogy a városi szépészeti és közlekedési, továbbá a színügyi szakbizottságokban viselt tagságáról lemond. Köszönését nyilváníja az eddigi bizalomért.

* **Főiri eljegyzés Bécsben.** Tegnap tartotta eljegyzését az osztrák fővárosban az Ottó kir. herceg udvarához szolgálatlétre beosztott gr. Széchenyi Viktor 7. huszár-ezredbeli főhadnagy, gr. Széchenyi Dénes fia, Ledebur Karolina grófnővel, az osztrák földmivelésügyi miniszter leányával.

* **A Hadady Dániel vitás területe.** Évek óta húzódik a perpatvar a város és Hadady Dániel között, mivel Hadady azt vitatja, hogy a Városligeten tul levő telepe alatt egészen a Körözs medréig az ő tulajdona a kavics-terület. A városi főmérnök pedig azt állítja, hogy az 5158 négyszög méter kavics területet jogtalanul foglalta el Hadady Dániel, mert az a város területe, addig is, míg a kérdés véglegesen eldőlt. B u s c h Dávid főmérnök a határmegállapításra egy vegyes bizottság kiküldését javasolja a tanácsnak, a melyben a főszámvevő és adóügyi tanácsnok is részt vegyen.

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Weismann Vilmos nagyvárad kir. törvényszéki díjnokot a berettyó-ujfalui járásbíróvához irnokká nevezte ki.

* **Ellenőrzési szemle a tűzoltók felett.** Az önkéntes tűzoltó egyesület tagjai felett a parancsnokság holnap, vasárnap délután 2 órakor ellenőrzési szemlét tart az őrtanyán, a melyen a tagok összes felszereléssel és egyleti könyvvel tartoznak megjelenni. Ez alkalommal a tűzoltókból ügyét is megbeszélük.

* **Letartóztatás Püspökiben.** Már régebb idő óta tapasztalták Püspökiben, hogy hol egyik, hol másik lakónak vagy csirkéje, vagy libája elveszett és minden szorgos kutatás után nem tudták feltalálni a tolvajt, míg végre egy oly eset történt, mely teljes magyarázatot adott a dolognak, még pedig Püspökiben általános szenzációt keltve, miután e lopások értelmi szerzője — mint tudósítónk jelenti — K o h n Dávid bérlő és kocsáros volt, ki felbízta a fiukat, hogy lopjanak csirkét és libát, mit ő a csirkét 10 krjával, a kövér libát pedig 1 frtjával vett meg tőlük. K o h n Dávidot letartóztatták.

* **Készülődés a tavaszi árvizek ellen.** Még igazi télünk sem volt, s az első tavaszi hírnök már megjelent a törvényhatóságoknál. A miniszter, tekintettel a bekövetkező tavaszi árvizekre, körrendeletében felhívja a törvényhatóságokat, hogy a szükséges óvintézkedéseket idejekorán tegyék meg. Biharvármegyében, ha még ezután nem lesznek havazások, aggodalom nélkül nézhetünk a tavasz elé. A Körözs felvidékén s a Berettyó mentén igen kevés a hó s aligha lesz nagyobb tavaszi áradás.

* **Botrány a tárgyaló teremben.** Kellemtelen botrányt okozott a nagyvárad törvényszék tárgyaló termében B a l o g h Sándor, részegen jelent meg a hallgatóság között s oly illetlenül viselte magát, hogy az elnöknek többször ki kellett utasítania. Ennek dacára mindig visszajött és a kir. ügyészt sértő kifejezésekkel illette. M i l l y e Gyula elnök átkísértette a rendőrkapitányi hivatalhoz.

* **Ökrös és — Páris.** Ökrös község Bihar-megye déli részében azon helyek közé tartozik, a melyek nem nagyon veszik igénybe a posta szolgálatát, legfeljebb ha a körjegyzőség egyes-bajos dolgai miatt van szükség a papírra, borítékra. Így aztán messzebb van közlekedés tekintetében hozzánk, mint az ország bármely távolabbi városa. A lakosság azért óhajtott, hogy a postaforgalom gyorsabb legyen s kérvényezte az Ökrös-beél-tenkei postajárat megváltoztatását. A nagyvárad postai igazgatóság most értesíti Bihar-megye alispánját a kérvény sorsáról. E szerint az ökrösi posta forgalom gyorsítása és fejlesztése érdekében az ökrös-beéli egyfogatú kocsit küldöncz-járatot

továbbra is fenntartják. Hogy azonban Ökrös és Tenke között is naponként gyalogposta rendeztessék be, a miniszter nem engedélyezi és pedig azért, mert naponként 4—5, többnyire hivatalos levélforgalom van csak s ez a külön összeköttetés szükségét nem igazolja. Az ökrösi postahivatalra most is mintegy 300 frtot fizet a kincstár s ez a gyalogjárat berendezése esetén 4—500 frtra emelkednék. Különb is — mondja az átirat — Tenke és Ökrös között jó az összeköttetés, mert a Tenkéről délben elindított levél L e s s, A r a d és B e é l e n át másnap délben Ökrösről van; de vissza Ökrösről Tenkére nyáron h á r o m, télen n é g y nap alatt érkezik meg. — Ebből az látszik, egy levél amíg Tenkéről Ökrösrre jut két vármegyét utazik be; továbbá Párisból felényi idő alatt elérkezik a küldemény Nagyváradra, mint Ökrösről Tenkére.

* **Czirkusz.** Ma, szombaton a lovardában ismét előadás lesz s ezuttal a Gronetie-család jutalom-előadása, mely alkalommal egészen új mutatványokat fognak produkálni. Ajánljuk megtekintését t. olvasóinknak.

* **Rendőri hírek, Éjjeli botrány.** Három fiatal ember tegnap éjjel utcáról-utczára járva, nagy botrányt idézett elő. A lámpákat eloltották, néhányat össze is törtek, míg azután a rendőrség kezébe kerültek. Mester legényeknek mondják magukat s részegséggel védekeznek. — **Körözött jómádár.** A budapesti rendőrség egy Szabó Balázs nevű egyént körözött. Nagy lopásokat követett el a fővárosban s állítólag Nagyvárad környékén tartózkodik. Ha még itt van, a rendőrség valószínűleg fülön csipi. — **Elveszett járlatok.** A Fő-utczán tegnap három ló járlat elveszett. A megtaláló kéretik azt a rendőrség útján tulajdonosa kezeihez juttatni. — **Bitang lovak.** Tegnap Ujvároson két bitang lovat találtak. Tulajdonosa kellő igazolás mellett átveheti a rendőrségnél.

Ujságírók estélye.

— Előkészületek. —

Bizonyos lokalpatriotikus lelkesedés nyilatkozik meg abban a buzgalomban, a melylyel a nagyvárad ujságírók rendezik a február 24-iki estélyt. Ugy van az, hogy a többi nagyobb vidéki városokban, mint például Temesvárott, Szegeden, Győrött és Debreczenben is fényes koncerteket rendeznek a megalakult »Vidéki Hirlapíró Szövetség« javára és az egyes vidéki hírlapok szerkesztői és munkatársai nemes versenyt folytatnak egymással e tekintetben, hogy melyik városban lesz a tervbe vett hangversenynek a legszebb erkölcsi és anyagi sikere.

Az előkészületek és a közönség részéről tapasztalt érdeklődés után a nagyvárad ujságírók igazán büszkeséggel néznek a nemes verseny eredménye elé és minden tekintetben biznak a győzelemben.

Mindjárt a hangverseny változatos és érdekes programjának közlése után a legelőkelőbb családok részéről nagyszámmal kerestek fel bennünket jegyekért, ezekkel azonban sajnos, egyelőre nem szolgálhatunk, mivel a jegyeket csak a később megállapítandó időben adjuk ki. Hasonlóképpen sokan kértek tőlünk meghívót is, de a mint már jeleztük, *külön meghívót nem küldünk szét*, mivel az estélyt úgy akarjuk rendezni, hogy az az egész nagyvárad közönségnek ünnepe legyen.

A tapasztalt nagy érdeklődés azt bizonyítja, hogy a programot helyesen állapítottuk meg. Vendégekül azokat hívtuk meg, a kik kedvencei a közönségnek és Gál Gyula, Deli Emma, Örley Flóra, György Iona, Rontay Boriska, Megyeri Dezső, Beleznay Antal, no meg a nagyvárad ujságírók nevei bizonyára a legjobb vonzóerők egy estélyre.

Hogy pedig a már közlött programban tett ígéreket szóról-szóra beváltjuk, arra

nézve újabb bizonyító okiratokat közlünk alább. Gál Gyula és Deli Emma leveleit, melyekben közreműködésüket feltétlenül megígérik, már ismertettük. Erre nézve a Vigszínház igazgatósága is megadta nekik az engedélyt, a miről bennünket következő sorokban értesítettek:

Fehér Dezső urnak, mint a »Vidéki Hirlapírók Szövetsége« igazgatósági tagjának

Nagyvárad.

Tegnap kelt b. levelére válaszólag van szerencsém értesíteni, hogy az Önök által f. évi február 24-ikén rendezendő hangversenyen szívesen fogjuk Deli Emma és Gál Gyula színművészeink közreműködését engedélyezni.

Tisztelettel

Gróf Keglevich István,

a Vigszínház bérletársaságának elnöke.

Hasonló készséggel és szívélyességgel ígérte meg közreműködését György Ilonka kisasszony, a kolozsvári nemzeti színház művésznője a következő levélben:

Tisztelt szerkesztő ur!

Végtelen örömmel szolgál az a megtiszteltetés, a melyben önök részesítenek és a legnagyobb örömmel teszek eleget kérésöknek annál is inkább, mivel Igazgatóm megadta az engedélyt a közreműködésre.

Boldognak érzem magamat, hogy újra felléphetek azon kedves közönség előtt, mely velem szemben annyi elnézést és jóindulatot tanusított.

Kérem tisztelt szerkesztő ur, legyen szíves fejezze ki megbízói előtt hálás köszönetemet a kiváló megtiszteltetésért, hogy reám esett választásuk és kérem, fogadja ön is köszönetemet és tiszteletem kifejezését.

György Iona.

Ugyancsak ilyen készséggel ígérték meg szívélyes levelekben közreműködésüket Megyeri Dezső a kolozsvári nemzeti színház igazgatója, Rontai Boriska, az arad-nagyvárad színtársulat bájos soubrette énekesnője — és így nincs oka aggódni senkinek e tekintetben, hogy a program bármely tekintetben is hátrányos változást szenved.

A hangverseny rendezése ügyében a nagyvárad hírlapírókat ma a szokott helyre 11 órakor délelőtt megtartandó értekezletre hívja meg Lovassy Andor, a bizottság elnöke és annál inkább kéri az összes tagok megjelenését, mivel igen fontos elintézendő dolgok kerülnek megvitásra.

Mennyibe kerül a színház?

— A főmérnök előterjesztése. —

A nagyvárad színház terveire a miniszter tudvalevőleg több megjegyzést tett, részben technikai szempontból. Azonkívül a költségeket is 14 ezer forinttal magasabb összegre számították ki a miniszteriumban, mint az a tervekhez mellékelt költségvetésben kitüntetve volt.

A miniszter észrevételeit és a tanács végzését Busch Dávid főmérnök közölte a színház terveit készítő Fellner és Helmer bécsi czéggel, a melyre már megjött a magyarázó válasz. Ennek alapján a főmérnök a nehézségek elosztása végett a következő felterjesztést ajánlja felküldeni a miniszterhez:

A II. emeleti tervbe lerajzolt pillérek, valamint az állóhelyek mögött levő ivalaku falak nem szolgálnak a menesztet támaszául, csak díszítési tekintetből tervezettek, nem is készülnek szilárd anyagból, hanem sodrony vázra rakott enyves gypsből s így oly csekély súlylyal bírnak, hogy gyámolításuk nem szükséges.

A nézőtér és színpadi fedélszerkezet részletrajzainak és statisztikai számításoknak azonnali előterjesztésétől a miniszterium eltekinteni kegyeskedjék, mert azokat az építészek az illető czégeknek adják ki, de a miniszterium által jóváhagyott szerződés 2-ik pontjában kék szín-

nel aláhuzott megállapodások szerint a vasszerkezetek statikai kimutatása, a tervek és költségvetéstől külön a vasgyárak által közvetlenül is felterjesztetik a belügyminiszteriumhoz.

A nagyméltóságú belügyminiszter ur által *tisztán az építkezési összeg 304,759 frt 74 krban állapított meg*, tehát ugyanazon munkák, melyek az általam beadott 11871/96. sz. előterjesztés 7-ik bekezdésében 304.687 frt 67 krt tettek ki, vagyis 71 frt 98 krral lett felémelve.

A tek. trv.-hatósági bizottság 230/15800/96. sz. végzésével a színház építkezés végösszegét — beleszámítva a tervezés és felügyeleti kiadást — 340,000 frtban állapította meg; — ez összeggel következő kiadások volnának fedezve:

1. A színház építése teljesen terv szerint, 2-30 mt. magas lábazattal, az alapozás a költségvetésben felvett alaplátságnál 1 méterrel feljebb, vagyis a 124-90—125-01—124-81 és 124-45 méter az Adria tenger színe feletti magasságban levő homokos agyagra . . . . . 304,759 frt 74 kr.
2. Feljáró költsége a mellékelt részletes költségelölírányzat szerint . . . . . 13,306 frt 40 kr.
3. Tervezés és szerződés szerint megállapított mellék kiadások mintegy . . . . . 22,000 frt — kr.

Összesen 340,066 frt 14 kr, vagyis kikerekítve 340,000 frt, mert a csekély különbözet megtakarítása bizton várható.

A *figurális költségek, melyek a csatolt részletszámítás szerint mintegy 7740 frtba kerülnének*, valamint a színház körüli parkirozás, — *egyelőre elmaradnak*, mint ez a 15241/96. sz. jelentésben már hangsúlyoztatott.

Azt hiszem, hogy ezzel mindazon kérdésekre, melyek a nagyméltóságú belügyminiszter ur által a színház ügyben tétettek, a kellő feleletet megadtam.

Ami a pénz fedezetet illeti, az iránt a január 14-én tartott közgyűlés már véglegesen intézkedett.

Nagyvárad, 1897. január 29.

Busch Dávid,
főmérnök.

A januári városi közgyűlésen erősen hangzottak egyes városatyák, hogy a nagyvárad színház építése és felszerelése 400,000 frtból sem telik ki, mert a megszavazott 340,000 frt csak a tervkészítés, felügyelet és építésre megy fel, holott nagy összeget felemészt a diszletraktár és maga a diszlet berendezése stb. A nagy színház barátok ezeket az aggodalomszülte felszólalásokat azzal ütötték el, hogy ez a számítás és a több költségektől való félelem alap nélküli, mivel az összes költség, amit a színházra ki kell adnunk, a 340,000 frt keretében talál fedezetet.

Nem tesszük fel a színház barátairól, hogy másként voltak meggyőződve, mint a mit állítottak s hisszük, hogy mint nagyrészt nem szakértők, a 340,000 frtot azzal a számíttással szavazták meg, miként ezzel az összeggel a színház építésére és teljes berendezésére elegendő fedezetről gondoskodtak és kivéve a fenntartási költségeket, nagyobb teher nem fog a város nyakába szakadni.

A közgyűlési jegyzőkönyvben is világosan ki van ez fejezve különösen az által, amit a hitelesítésnél *Kunyhóssy* János felszólalására beiktattak abba: a színház költségeinek fedezésére a törvényhatóság a 490,000 frt értékű regále kötvényeket jelöli ki, *340,000 frt összeg erejéig*.

Hogy a közgyűlésen azoknak volt igazuk, akik a színház költségeit magasabb összegre számították, elég fényesen igazolja a bécsi *Fellner és Hellmer* cég fentebbi magyarázó értesítése.

A bécsi cég a színház építését, a feljárók elkészítését és a tervezés és felügyelet költségeit teszi 340,000 forintra. Tehát ez összegben egyetlen darab diszlet, a diszletraktár, sőt még a figurális költségek sincsenek beszámítva. Már pedig a bécsi cég számítását, azt hisszük, a színház barátok eléggé irányadónak vehetik.

Mi nem vesszük annak, de éppen megfordított szempontból, mert e tekintetben nemcsak Nagyvárad csalódott már, mikor a főmérnöknek kellett észrevenni a rámpák hiányát, ami potom 12,000 frt, továbbá a miniszternek újabb 14 ezer frnyi költség többletet, — hanem utalhatunk Pécsre, ahol szintén a *Fellner és Hellmer* cég tervezte a színházat.

Hogy milyen pontos volt ott is a költségvetés, mutatja az elmúlt hétfőn tartott közgyűlése Pécs városának, ahol a színház építésköltségeinek végleszámolásával azon szomorú tapasztalatra jöttek a városatyák, hogy a *lényeges építési költség csak 111,734 frttal rugott magasabbra, mint a költségelölírányzat*. Nagyváradot nehogy ilyen csalódás érje.

EGYESÜLETEK.

Meghívás.

A »Biharmegyei orvos-gyógyszerész- és természettudományi egyesület« folyó évi február hó 1-én délután 4 órakor (Uri-utca, Akadémia) s z a k ü l é s t tart, mely a t. együleti tagokat ezennel meghívom.

A szak-ülést követőleg d. u. 5 órakor főt. dr. *Károly Irén* úr a gymnasiumi physikai laboratóriumban a *Röntgen*-sugarakat fogja a szak-ülés tagjainak demonstrálni.

Kelt Nagyváradon, 1897. jan. 28.

Dr. Berkovits,
egyleti titkár.

I R O D A L O M.

Aphrodite.

— Pierre Louys könyve. —

Ezt a könyvet olyan érzéssel tettem le kezemből, a melyet legjobban modernak nevezhetnék, ha nem vegyülne bele bámulat és sajnálkozás; bámulása és sajnálása annak az írónak, a ki emberi méltóságát, kétségtelenül nagy tehetségét és kevés tisztesség érzetét bírva adva, ennyi erkölestelenséget, ennyi hihetetlen istentelenséget és értéknélküli ostobaságot össze tudott írni s bámulása a közönségnek, a mely rövid időre a hatvanadik kiadást emésztí már.

Csodálatos ennek az embernek a merészsége, a ki nyíltan hirdeti, hogy a szemérmességnek és erkölességnek még a fogalma is ostobaság, a melyet a zsidó hagyományok és a keresztény hitelvek erőszakolták ránk. Szent csak a physikai szerelem, az emberi test és a pozányság, a melyet visszaóhajt a »18 sötét század« után. S ha már testével nem élheti át azt az óhajtott kort, legalább a képzelete — nem merem mondani, hogy a lelke — kéjeleg benne és ezzel az élvezettel biztatja az előszóban olvasóit is.

Tudom én, hogy legokosabb lett volna erről a könyvről hallgatni, akkor kevesen vették volna észre; de ha már mindenki beszél róla; ha mindenki akarja tudni, hogy mi van benne, ha mindenki azt kérdi, hogy meg vegye-e: akkor lehetetlen tovább halogatnunk. Meg kell mondanom, hogy ez a könyv nem frivol — mert akkor talán nálunk is sokan olvasnának, hanem olyan, a melyre még ezután találnak ki egy új jelzöt, a mely egyesíti magában az undorító erkölestelenség, az istentelenség és az ostobaság fogalmát. Ez a könyv a szellemnek a pestise.

Elmondom a meséjét, hogy ne legyen rá senki kíváncsi, hogy borzadjon meg tőle mindenki.

A »hősnője« egy szép galilei leány, a ki tizenkét éves korában megszökik erkölestelen

anyjától és lesz Alexandriában courtesane. Itt a sok ezer hasonló között 7 esztendeig bűnbűn, tobzódásban él, oda adva magát az utolsó matrónának is. Ekkor találkozik Demetriussal, a kit az alexandriai asszonyok bálványoznak, a ki a királynő szeretője, hatalmas ember, híres szobrász, szép férfi. S ezt nem akarja meghallgatni Chrysis — ez a courtesane neve —, csak akkor, ha három borzasztó bünt elkövet érte. Lopja el Baechis ezüst tükrét, melyben hajdan Sapphó nézegette magát, ölje meg a főpap feleségét és rabolja el tőle az elefántesont fésűt, a mely Nitanerit királyi haját fogta össze egykor, végre hozza el a bálványozott Aphrodite istennő szobráról az arany lánczot, a melynek gyöngyei Anadionne istennőé voltak.

A férfi hallani sem akar a bűnökről, a melyeknél nagyobb Alexandriában nem ismernek, de valami csodás hatalom kényszeríti, hogy teljesítse Chrysis kívánságát, a kiért vágyik. Álmában azonban övé a courtesane s ez kielégíti. Nem óhajtja már. Ekkor a leány örvöng érte, de Demetriusnak most már csak úgy kell, ha a rabolt ékszerekkel végig megy az utcán. Chrysis tudja, hogy ez biztos halál, mert a nép lázongva keresi a tolvajt, a rabló gyilkost és az istennő meggyalázóját, de azért teljesíti a férfi kívánságát, hogy csak egy percze az övé lehessen. Vakmerő tettéért halállal lakol, mielőtt vágya teljesülne és Demetrius a szobrász azzal engeszteli emléket, hogy a holttestet csunya helyzetben megörökíti.

Hát ez kérem a mese! Ugyan irt ennél soványabbat valaha egy tiz forintos riporter? irt ilyen hazug, pszichológiailag lehetetlen mesét, a melyet nem magyarázhat meg semmi szenvedély, ugyan irt ilyet egy ötödik gymnazista? Bizony nem!

És ezt Pierre Louys, kétségtelenül nagytehetségű francia író írta azért, hogy csinálhasson hozzá keretet, hogy megírhasa az antik courtesanok bacchannaliáját, a melyen legkisebb bűn talán az, hogy örült kizsákokkal keresztre feszítettek egy leányt.

Ezt a mesét gondolta ki Louys, hogy bemutatthasson sok ezer prostituált nőt, a kiket Aphroditanak nevelnek, hét osztályban tanítván őket az érzékiség legapróbb és legutálatosabb részleteire, hogy elmondhassa, milyen ostobaság a tisztességes szerelem, milyen brutális tény annak természetes kielégítése, milyen eszményi dolgok azok a fertelmes bűnök, melyeknek neveit sem merjük leírni e lapokra.

Ilyenekre tanít ez a könyv, ilyen kort óhajt vissza, ilyen, — az emberi természettel merőben ellenkező, undorító bűnök eltörléséért nem tetszik neki a mi morálunk, ezért vádolja a kereszténységet, ezek hiányában sötét neki az elmúlt 18 század.

Félek, hogy az irásom elolvasása után is lesz, a ki óhajtja látni azt a könyvet. De talán annak már nem árt az olvasása, az úgy jár majd vele mint én, meg sokan már megundorodik tőle.

A sajtótörvény 1. fejt. 5. §-a világosan mondja: »Ki nyilvános köz és vallásos erkölcsiségből s a tisztességes erkölcsből esufot üz, egy évre terjedhető fogsággal s 400 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntetetik.«

És ennek a könyvnek a fordítója és kiadója megéri még a második kiadást!?

M. Gy.

— A biharmegyei orvos- és gyógyszerészegylet kiadásában egy kis füzet jelent meg, mely dr. Berkovits Zsigmond, a nemrégiben elhunyt kitűnő orvos és László László, a fiatalon elhunyt tehetséges gyógyszerész emlékének van szentelve. Az előbbi nekrólogot dr. Konrád Márk orvostanár írta s az orvos-egylet 1896. május 15-én tartott ülésén fel is olvasta László Lászlónak Hering Sándor, a rokonszenves képzetű ifjú princípálisa szentel néhány meleg emléksort. A kis füzetet dr. Berkovits Zsigmond arczkép melléklete díszíti.

— Az Orvosi Hetilap külön lenyomata gyanánt megjelent a biharmegyei orvosgyógyászati és természettudományi egyesület szakülése az 1895/96-ik évben című kis évkönyv-féle dr. Berkovits Miklós együleti titkár szerkesztésében, mely ezen sakegylet ülésének tárgyat s tagjai által kifejtett irodalmi működést tárja a nyilvánosság elé.

MULATSÁG.

A mai tisztá-estély. A nagyvárad helyőrség tisztikara ma tartja estélyét a »Csarnok« termeiben. Nagy és intelligens közönség készül résztvenni e mulatságon, melyekkel a mult években is derék katonáink olyan gyönyörű sikert értek el. A turtánczok katonazene mellett fognak lefolyni, míg a talp alá való csárdásokat Hamza bandája szolgáltatja. A mulatság 1/29 órakor kezdődik s a jegyül szolgáló meghívók a pénztárnál előmutatandók lesznek.

Katholikus-bál Hegyköz-Ujlakon. E népes falu katolikus közönsége is szaporítja a farsangi mulatságok számát. A jövő hó 24-én fognak rendezni egy jótékonycélu bált, melyre nemcsak a környékről, hanem Nagyváradról is sokan fognak kimenni. A sikert már azzal is biztosították, hogy a fiatal embereket kocson fogják kivinni, hogy hiányt ne szenvedjenek.

A Réti Népkör bálja. Fesztelen kedélyes bál lesz a jövő szombatou a Zöldfában. A Réti Népkör óhajta kellemes szórakozást nyújtani tagjainak, azok családjaiknak és a kör barátainak. A rendezőség serényen buzgalkodik a tánczestély sikere érdekében. A jövő szerdán este 6 órakor a mulatság ügyében ülést tart a rendezőség. A kik az estélyre meghívót nem kaptak s arra igényt tartanak, szíveskedjenek ez iránt a kör elnökségéhez fordulni.

REGENY-CSARNOK.

»Önkéntes előre.«

Németből szabadon „NEMÓ.“

3

A mint föleszméltem, egy kórházban találtam magamat. A doktor és Róbert felől, senki sem tudott felvilágosítást adni, csak annyit tudtam meg, hogy egy ulánus aug. 16-ról 17-re viradó éjjel ebből a kórházból egy sebesültvivő osztagot kért a doktor és az én számomra, kik azután ideszállítottak.

Két hosszú héten keresztül kellett ágyban feküdnöm, mikor aztán végre elbocsájtottak szülőföldemre.

A telet egyhanguan és magamba zárkózva töltöttem. Róbertől a legnagyobb igyekezetem dacára nem tudtam semmi hírt sem kapni, ugyintén a halottak névjegyzékében sem találtam meg nevét. Egész bizonyos voltam tehát a felől, hogy vagy az ellenség kezébe került, vagy elesett valahol és nem találták fel.

Két hónapja már, hogy a békét megköltöték. A természet újra ébredt és a zord telet a vidám tavasz váltá fel az ő pompáival; egész Németország mélyen megilletődött ettől és hálatalmasan kezdett fölvirágozni mint egységes német birodalom.

Junius is elérkezett mire, én régi szokásomhoz híven a tengerpartra igyekeztem Heringsdorfbba, hova annyi szép emlék kötött egy időben. — Hosszu utazás után végre megérkeztem és fájdalmas szívvel ültem a régi sárga postakocsiba, mely Heringsdorfbba indult. Kellemes egy kocsizás volt ez a tavasz pompáival fölékesített erdőn keresztül. Néma csönd uralkodott, melyet csak a kocszi egyhangu zörgése és a lovak patkóinak csattogása zavart meg. »Trara-ra-ra« — hangzott a postakürt szava, mely jelezte, hogy nemsokára célnál vagyunk. — Szívembe nyilatott a kürt szava és felezott elmerengésemből. Ifju kori eredményeimnek minden egyes mozzanata elvonult lelki szemem előtt. Hedvigre gondoltam, majd Róbertre, majd pedig az önkéntesi évenre; a csatára, a Róberttel való veszélyes lovaglásomra, a csatateri rémes éjre, végre pedig Róbert elvesztésére. Hól és a postakocsi hirtelen megállott, mire én fölrezzentem gondolaiimból. Mélyen megindulva szálltam ki a kocsiból és paktáskáimat egy csinos tengerre néző verandás lakásba vittem. — Ezután az erdő felé indultam, mivel a magányt akartam élvezni. Lassan haladtam a hegyen fölfelé. A vadonban akartam magamnak egy rejtett helyet keresni, hol szabadon átengedhetem magamat gondolataimnak és érzelmeimnek. Végre a sűrű bokrok között találtam egy igen alkalmas helyet egy természetes lugast finom puha füvel, honnét innen szép kilátás nyílt a végtelen tenger

háborgó hullámaira. — Már épen le akartam nyugodni, midőn nagy boszuságomra, nem messze tőlem egy embert pillantottam meg egy fatörzsön ülve, fejét kezeire támasztva és látszólag mély gondolatokban elmerülve. — De ki lehetett ez félre vonulva a magányban ily szomorú arccal? — Álmodom? — »Nem! Nem!« »az lehetetlen!« »ő lenne az, kit már régen Franciaország földjében nyugodni gondoltam.« De mégis nem álmodom! — és a következő pillanatban Róbertet karjaim között tartám kimondhatlan érzések közepette. Zokogtunk, mint a gyermekek és nem bírtunk szóhoz jutni. — Végre megembereltem magam és örömtől reszkető hangon így szóltam hozzá. »Róbert!« »édes Róbert!« »csakugyan te lennél az, vagy csak szemem káprázik, oh kérlek adj fölvilágosítást, mert igazán nem tudom mit gondoljak.«

»En vagyok az Félix, de hidd el, hogy nem én vagyok az oka, hogy itt vagyok. — Csakugyan nem volt számomra egy hitvány golyó sem készítve, hogy kioltsa nyomorult életemet.

»Hát még mindig azt a régi ostoba gondolatot tartogatod fejedben? Tudod barátom, már ideje lenne, hogy másra gondolj, hiszen eleget gyötörted már magad. Felejtsd el Hedviget a ki a te számodra örökre elvesztett és keres magadnak egy másik tisztességes leányt, hiszen van a földön elég!«

»Nem tudom elfelejteni Félix öt sohasem!« — Hagyd abba érzékenykedésedet kérlek és mond, hogy miért nem adtál magadról semmi hírt sem és mért hagytál engem ily bizonytalanságban és sebesülten a kórházban? Az érdemkeresztet, melyet a veled végzett veszélyes lovaglás után kaptam, nagy tisztelettel őrzöm és valahányszor reá néztem mindig te rád gondoltam.

»En is kaptam egyet« felelé ő a mint meg lettem sebesülve.«

(Vége köv.)

T A V I R A T O K.

Rudolf halálának évfordulója.

Budapest, jan. 29. (Saját tud. táv.) Rudolf trónörökös halálának holnapi 8-ik évfordulója alkalmából, Vilmos német császár gyönyörű koszorút rendelt »hü barátoknak« felirattal s azt elküldte Bécsbe. Ugy Budapesten, valamint Bécsben a szomorú évforduló alkalmából requiem tartatik.

Miniszteri tanácskozások.

Bécs, január 29. (Saját tud. távir.) Badeni és Bánffy miniszterelnök s Lukács és Bilinszky pénzügyminiszterek ma délelőtt közös tanácskozásba gyűltek össze. E konferencia előtt ő Felsőge Lukács minisztert magánkihallgatáson fogadta.

Majláth kinevezése.

Budapest, jan. 29. (Saját tud. táv.) A Bud. Corr. szerint a holnapi hivatalos lap már hozni fogja Majláth kinevezését. Ugy tünteti fel az esetet, mintha csak a fölött lett volna nézeteltérés, hogy kinek van joga kinevezni komjurét a királynak-e vagy a kuriának, holott abban szenvedett vereséget, hogy nem akarta a kormány a komjurét.

Uj exelenciások.

Budapest, január 29. (Saját tud. távirata.) Legközelebb három uj titkos tanácsos kinevezését közli a hivatalos lap. Az uj exelenciások a következők: Falk, Láng Lajos és Gränzenstein államtitkár.

Egy színész nő tragédiája.

Budapest, január 29. (Saját tud. táv.) A fővárosban ma nagy szenzációt keltett egy színész nő tragédiája. Helming Anná-

nak hívják e bukaresti színésznőt s Rottenberg József bankárral szerelmi viszonyt folytatott. Ma ezzel Budapesten egy vendéglőbe menekültek, a leány régi kedvese Stagemann bukaresti hős-szerelmes színész elől.

Azonban a megcsalt Stagemann megtudta, hogy egy vendéglőben tartózkodnak, ma reggel revolverrel felvegyverkezve utánnuk jött.

A leányt egyedül találta otthon s kérdőre vonta hűtlenségéért és vissza akarta csalni. Ez kitérő választ adott, mire előrántotta revolverét s rálőtt a leányra.

A szerencsétlen színész nő haldokolva terült el a földön, mire Stagemann halántékához szegezte a revolvert és önmagát is agyonlőtte. Rögtön meg is halt s a lövés zajára elősiető mentők egyiket a hullaházba, a másikat pedig a »Rókus« kórházba szállították.

A fővárosban mindenütt csak e tragédiáról beszélnek. Rottenberg eltiint s hollétét ez ideig nem sikerült megtudni.

Budapest, jan. 29. éjjel 11 óra. (S. t. táv.) Helming Anna német színész nő a mai tragédia hőse, fél 10 órakor a Rókusban kiszendvedett. Felbonczolását a hatóság elrendelte.

Murawiew Párisban.

Budapest, január 28. (Saját tud. táv.) Murawiewet egyre-másra ünneplik a francziák. Tegnap nagy szoaré volt a tiszteletére az Elyseében, melyen az orosz külügyér kijelentette, hogy az őszinte barátság létrehozása a célja Orosz és Franciaország között Lobanov nyomán. A Figaró szerint gr. Beckendorff bécsi orosz nagy követségi tanácsos kopenhágai orosz követnek lett kiszemelve.

Megszökött pasa.

Budapest, jan. 29. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyban elterjedt hírek szerint az ottani katonai iskola parancsnoka, Tewfik basa külföldre menekült.

A beteg orosz trónörökös.

Budapest, január 29. (Saját tud. távirata.) Francia lapok értesülése szerint György orosz nagyherceg, a beteg trónörökös február végén egy hosszabb tengeri utra indul a Földközi tengeren. Ezen útjában Franciaország déli partvidékét is érinti és ugyanott néhány hétre meg is állapodik.

Orosz kereskedelmi ügynökségek.

Budapest jan. 29. (Saját tud. távirata.) Az orosz pénzügyminiszter intézkedése értelmében a folyó évben Londonban, Berlinben, Párisban, Velenczében, Konstantinápolyban, az Egyesült-Államokban, Mandsu-országban és Koreában orosz kereskedelmi ügynökségek szerveztetnek. Az orosz színódus viszont egy papi szeminariumot állit fel és tart fenn Montenegroban.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági egyesületek portómentessége.

A kereskedelemügyi miniszter — mint az Agrár Értésítő jelenti — az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgyűlésének azt a felterjesztését, melyben a gazdasági egyesületeknek a közügy érdekében portómentességet és a Köztelek című lapnak átalány fejében való szállitás kedvezményét kérte, újból elutasította. A kereskedelemügyi miniszter álláspontja ezekkel a közhasznú és közérdekű intézményekkel szemben annál tarthatatlanabb, mert átalányt köz-

tudomásulag számtalan ujság élvez, a nélkül, hogy a Köztelek hasznosságát és közérdekű voltát megközelítőleg is elérné, portómentességet pedig, hogy a közművelődési egyesületekről ne is szóljunk, számtalan társaság és intézmény élvez, mely egyáltalán nem állítható gazdasági fontosságra és működésének közérdekű voltára nézve egy sorba a gazdasági egyesületekkel, melyek az államfentartó mezőgazdaságnak ütőerei a vidéken és szíve a fővárosban. Így portómentességet élveznek a kereskedelmi és iparkamarák, a statisztikai ügy, sőt még a turista-egyesület is, csak a gazdasági egyesületek nem érdemesek erre az állami támogatásra. A feliratot a kereskedelemügyi miniszter saját hatáskörében intézte el, a helyett, hogy, mint ígérte, a minisztertanács elé terjesztette volna, a hol bizonyára akadt volna a gazdák ügye is pártfogóra. Eppen ezért az O. M. G. E. nem hagyja ennyiben a dolgot, s a képviselőházhoz fog felírni a portómentesség érdekében.

Magvásár és közraktárak Budapesten. Az Agrár Értesítő jelenti, hogy Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter Budapesten közraktárakat akar építtetni s ezzel kapcsolatban a nemzetközi magvásár eszméjét újra megakarja valósítani. A miniszter az ügy érdekében előlegesen tudakozódott úgy a gazdák körében, mint egyes bankoknál, de terve a gazdák részéről határozott ellenzésre talált. A gazdák a magvásárnak, mint meddő intézménynek nem barátai, mert kivételük már ma alig van másban, mint a repezében és lisztben s ezek a magvásárnak alig vennék hasznát. A közraktárak centralizált alakban való megvalósítását szintén nem akarják a gazdák, amint ezt a bürzeankét tárgyalásai folyamán is kifejtették, mert az üzletet nem Budapesten akarják összpontosítani, hanem a vidéken, az állomásokon akarják támogatni és fejleszteni. Azért a gazdák a decentralizált közraktár rendszert óhajtják megvalósítani s a termelési központokon akarnak közraktárakat létesíteni. Valószínű, hogy a kereskedelemügyi miniszternek a magvásár létesítésére irányuló terve a gazdák e tagadó álláspontja következtében nem fog kivételre kerülni, ellenben üdvös volna, ha a kormány a közraktáraknak a termelési központokon való felállításával segítségére jönne a gazdának a gabonaértékesítés és mezőgazdasági hitelügy terén, melyre nézve a közraktárak decentralizált felállítására nagy előnyökkel járna.

A bortörvény új végrehajtása vagy — revíziója. Az Agrár Értesítő illetékes forrásból értesül, hogy a földművelésügyi miniszteriumban teljesen elkészült a bortörvény új végrehajtási rendeletének tervezete. A jövő hó folyamán a földművelésügyi költségvetés leteremtése után a földművelésügyi miniszteriumban a kereskedelemügyi miniszterium hozzájárulásával ankét lesz, mely a tervezetet megbeszélés tárgyává fogja tenni. Az ankétet már január hóra tervezték, de Darányi Ignác földművelésügyi miniszter személyesen akar az értekezleten elmökölni s azért halasztotta azt a jövő hónapra. A miniszterium gondoskodott róla, hogy a tervezetet az érdekelteknek jó eleve megküldjék. Ezen az értekezleten fogják egyszersmind azt is megvitálni, hogy az új rendelet elegendő-e a bajok alapos orvoslására vagy szükségesnek tartják-e a hozzáértők magának a bortörvénynek revízióját.

Terményfőzsde.

	Bécs, jan. 29.
Buza tiszai	8.75—0.—
> bányási	8.30—0.—
< bányási	8.40—0.—
> szokványáru őszre	0.—0.—
B u z a szokványáru tavaszra	7.05—0.—
R o z s tiszavidéki	3.95—0.—
> szokványáru őszre	6.25—0.—
< szokványáru tavaszra	6.35—0.—
T e n g e r i magyar	6.41—0.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. jan. 29-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	122.—
Magyar koronajárdék	99.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	152.50
Tiszaszabályozási é s szegedi sorsjegy kölcsön	141.—
Oszták járadék papírban	101.65
Oszták járadék ezüstben	101.75
Oszták járadék aranyban	123.25
Tsztrák korona járadék	100.70
1860. oszták államsorsjegyek	146.—
Oszták magyar bankrészvény	958.—
Magyar hitelbank részvény	414.25
Oszták hitelintézeti részvény	375.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	864.25
20 frankos arany (Napoleonador)	9.52
Német birodalmi márka	58.71
London vista	119.90
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.75

UJ VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ³³ éjjel.	Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7 ⁰⁵ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²² reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁹ éjjel, vegyes- vonat 1 ²² d. u., sze- mélyv. 3 ⁴⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felől gyorsvo- nat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁵ reggel, személyvonat 10 ¹⁴ éjjel, 11 ²⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8 ³⁰ r., sze- mélyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskőh* felé ve- gyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskőh-Belényes* felől vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e., 9 ¹³ este.
Érmihályfalva felé ve- gyesvonat 6 ³⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felől ve- gyesvonat 8 ²⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ósi-Kót-Gyoma felé sze- mélyvonat 7 r., vegyes- vonat 1 ³⁵ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felől ve- gyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

* Ezen vonatokkal lehet a Félix-fürdőbe és vissza közlekedni.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR.*

Vonatkozással a »Tiszántul« tegnapi számában »Két felebezés« cím alatt közölt cikk második részében foglalt azon kitétel, hogy »Ne menjenek a tisztviselők a hivata-

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

los óra alatt máshova borraivalól vagy alamszót keresni« részemről igaz, hogy a felebezésbe beiratott, de ezennel nyilvánosan kijelentem, hogy ezen kifejezést első felhevülés behatása alatt irtam s azzal sérteni egyáltalában senkit sem, annál kevésbbé az egész városi tisztviselői kart gyanúsítani nem akartam, miért is ezennel nyilvánosan kijelentem, hogy ezen kitéltet ünnepelesen visszavonom s auktól, kik ezen kitéltet által esetleg magukat sértve éreznék, bocsánatot kérek.

Továbbá kijelentem, hogy ezen incidens következtében az említett felebezésemet egész terjedelmében visszavontam.

Nagyvárad, 1897. január 29.

N. Justh Sándor.

Meghívás.

A Biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank 1897. évi január hó 31-ik napján d. e. 9 órakor saját üzleti helyiségében tartandó

XXVIII-ik rendes közgyűlésére.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése az 1896. évi üzletéről és indítványai, a mérleg-zárszámadások és osztalék tárgyában.
2. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által készített zárszámadások és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.
3. Az előző tárgyak és az igazgatóság a felügyelő-bizottság által kért felmentvény feletti határozathozatal.
4. Az igazgatóság jelentése a nyugdíj-alap állásáról.
5. Két igazgatósági tag, esetleg a felügyelő-bizottság 2 rendes és egy póttagjának, továbbá 9 rendes és 2 pótválasztmányi tag választása.

Nagyvárad, 1897. évi január hó 6-ik napján.

Az igazgatóság.

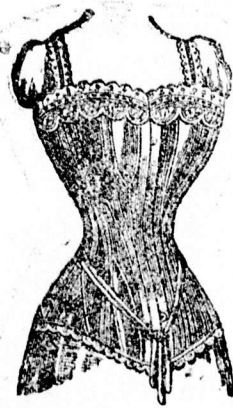
Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, felkértem, hogy az alapszabályok 12. §-a értelmében a közgyűlés napját megelőzőleg egy hónappal nevékre irt részvényeiket le nem járt szelvényekkel legkésőbb a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal a bank pénztáránál letenni sziveskedjenek. A zárszámadások és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1897. január 22. napjától a társulat helyiségében megtekinthetők, sőt a zárszámadások tervezete a részvényesek kívánatára nyomtatott példányban előre megküldetik.

10 3—3

Az általam feltalált

Gummi Matine fűzőt

a m. k. miniszterium szabadalmazta.

Továbbá a n. é. közönség tudomására hozom, miszerint legújabbán fűző-gyárral kapcsolatosan egy

különleges paplan-gyárat

létesítettem, mely új vállalatommal igyekezni fogok, úgy mint eddig fűző gyártmányaimmal a n. é. közönség nagybecsű megelégedését kiérdemelni, gyors és legjutányosabb árak előre biztosítva,

teljes tisztelettel

Rózenzweig Róza.

314—8—10